

DE LAATSTE KEUZE IN PERU

Leesfragment | Lauwrens IJsveld

De avond waarop ik Salazar in Lima zag, stond hij bij het raam, half in de schaduw, met een onaangeroerd glas pisco in zijn hand. Alles aan hem leek gemaakt om het middelpunt te zijn: de stilte zodra hij binnenkwam, de zinnen die mensen inkortten, de aandacht die naar hem toe boog zonder dat hij erom vroeg. Achter hem lag Lima als een verzameling lichten die hij niet behoefde te bezitten om haar toch de zijne te laten lijken.

Ik kende zijn naam toen al. Iedereen kende zijn naam, ook wie deed van niet. Salazar was het soort man over wie men zachter sprak naarmate men meer wist. Hij had belangen in mijnbouw, transport, beveiliging, hotels, campagnes, wijngaarden die nooit winst hoefden te maken en stichtingen die hun liefdadigheid zorgvuldig lieten fotograferen. In officiële stukken was hij ondernemer. In cafés was hij een gerucht. In politierapporten kwam hij niet voor, en juist dat maakte hem gevaarlijker dan de mannen die er wel in stonden.

Valeria stond aan de andere kant van de zaal, bij een tafel met witte bloemen die te zwaar geurden in de warme lucht. Ze droeg geen kleur die om aandacht vroeg. Dat hoefde ook niet. Aan de manier waarop Salazars mensen ruimte rond haar lieten, zag ik dat ze bij hem hoorde zonder ooit helemaal van hem te zijn.

Sommige mensen bezitten geen schoonheid die binnenkomt als muziek, maar als een plotselinge helderheid: je merkt pas dat je keek wanneer je te laat bent om te doen alsof het toeval was. Zij luisterde naar een man met een brede glimlach en lege ogen, knikte precies genoeg om beleefd te blijven, en keek ondertussen één keer

naar de deur. Niet vluchtig.

Controlerend.

Wat ik van haar bleef zien, was die blik naar de deur—niet haar gezicht, de rechte lijn van haar schouders of de manier waarop ze haar glas vasthield alsof het haar niet toebehoorde. Zo kijkt iemand alleen wanneer hij weet waar de uitgangen zijn, of heeft geleerd dat een uitgang niet altijd redding betekent.

Die avond had ik niets moeten aannemen: geen uitnodiging, geen glas, geen handdruk van een senator die mijn naam verkeerd uitsprak en deed alsof dat onbelangrijk was. Zodra ik merkte dat de beveiligers niet naar de gasten keken maar naar elkaar, had ik de zaal moeten verlaten. Een feest waarop niemand werkelijk ontspannen was, bleek geen feest, maar een voorstelling waarvoor iedereen zijn tekst kende behalve ik.

Salazar zag me kijken voordat ik wist dat ik keek. Hij draaide zijn hoofd niet meteen; alleen zijn ogen bewogen, langzaam en zonder haast, alsof hij een bladzijde omsloeg waarvan hij het einde al kende. Daarna glimlachte hij—vriendelijk noch vijandig, een glimlach die niets beloofde en daardoor alles mogelijk maakte.

Valeria kwam naast me staan alsof het toeval was. Ze rook naar citrus, rook en iets bitters dat ik later met haar zou blijven verbinden. Ze sprak alsof we vreemden waren. “U bent niet van hier,” zei ze.

“Is dat zo duidelijk?”

“Alleen voor mensen die opletten.” Ze keek niet naar mij terwijl ze sprak, maar naar de weerspiegeling in het raam. Daarin stonden we naast elkaar: twee vage figuren tussen kroonluchters en donker glas. Achter ons bewoog Salazar zich eindelijk van het raam weg.

“En u zou minder moeten opletten.”

Toen legde een man zijn hand op Valeria's onderarm. Zacht en zonder zichtbare dwang. Juist daardoor zag ik hoe haar lichaam heel even verstijfde voordat ze zich herstelde. Hij fluisterde iets; haar gezicht bleef onleesbaar, maar haar vingers sloten zich strakker om het glas.

Salazar was nu dicht genoeg om ons zonder stemverheffing te bereiken. “Valeria,” zei hij. Haar naam klonk bij hem niet als een begroeting, maar als eigendom.

Ze keek hem aan zonder onderdanigheid of uitdaging. Alleen voorzichtig.

Voorzichtig. Dat maakte me kwaad voordat ik wist waarom.

Misschien omdat voorzichtigheid bij haar niet paste, of omdat ik in dat ene woord, in die ene manier waarop hij haar naam uitsprak, de contouren zag van een verhaal waarin mensen geen personen waren maar bezit, schuld, middel, dreiging.

Later zou ik proberen naar dat moment terug te keren en een andere keuze te vinden: een stap naar achteren, een grap, desnoods een excuus om te vertrekken. Maar herinneringen zijn wreed precies wanneer ze nutteloos zijn. Ik bleef staan, Valeria naast me. Salazar glimlachte opnieuw, en buiten sloeg de vochtige nacht tegen de ramen van Lima alsof de stad zelf haar adem inhield.

Ik dacht toen dat sommige ontmoetingen geen begin zijn, maar een waarschuwing. Later kon ik me die zaal scherper herinneren dan de weg ernaartoe.

Dit fragment is afkomstig uit het manuscript van *De laatste keuze in Peru*.

